

КРИМІНАЛІСТИКА. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Годованець Валерія Валеріївна
слухач магістратури факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії,
к.ю.н., доц. **Плетенець В.М.**

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ СЕРІЙНИХ ЗЛОЧИНЦІВ ЗА ПСИХОПАТОЛОГІЧНИМИ ОЗНАКАМИ

Очевидним є той факт, що вбивство представляє собою найбільш небезпечний вид злочинного посягання на особу. Це може бути заволодіння майном або хуліганські мотиви, а також ревнощі чи позбавлення конкурента по бізнесу. Але завжди особливий резонанс суспільства викликають вбивства, що вчинюють маніакальні особи, коли жертвам спричиняється смерть в ході жорстоких тортур, нанесенні кількісних ран, завданні гострої болі, мучення. За всі часи існування людства можна нарахувати тисячі жертв таких вбивств. За невідомих причин суспільство в певні періоди породжує маніяків – людей, запрограмованих на вбивство собі подібних. У різні часи проблемами методики розслідування вбивств займалися такі вчені, як Ю.М. Антонян, Б.Л. Гульман, В. Ісаєнко, В.О. Коновалова, В.В. Новик, В.А. Образцов, О.С. Саїнчин, В.Л. Сінчук, А.В. Старушкевич, Б.В. Шостакович, але такі важливі для практики питання, як визначення поняття серійних вбивств, їх класифікація та відповідна характеристика маніяків, на жаль, залишаються на даний час недостатньо дослідженими. Сам термін "серійний вбивця" з'явився в 1976 році для опису особистості Теда Банді. Самим відомим серійним вбивцею є Джек Різник, будь-яка згадка про цих людей викликає у обивателя тремтіння, а ім'я Чикатило стало мало не прозивним в нашій країні. Серійних убивць варто відмежовувати від масових (протягом короткого часу вбивають безліч людей без періодів емоційного охолодження) і від ланцюгових (протягом тривалого часу вбивають безліч людей без періодів емоційного охолодження). Мотиви насильств по різних формам і типам, в якості рушійної сили і цілей, бачать акт агресії як психопатологічну функцію і слідство розлади во-

льової діяльності [1].

При цьому психологічний нерв протиправної дії, серійного злочину, безкарність самостверджується за рахунок стійкого систематизованого кримінального мотиву, негативна енергія, афективний стан, маніакально-депресивний психоз, манії, марення проходять через злочинця, руйнуючи його психіку. Крім того, серійним злочинцем рухають зовсім особливі, тільки йому відомі мотиви, пов'язані з патопсихологічними змінами в корі головного мозку [2]. Це ускладнює розкриття, ідентифікацію та кваліфікацію злочинів, у зв'язку з індивідуально вираженими дегенеративними змінами в головному мозку. Причому, кожен серійний злочинець це особлива індивідуальність з непрогнозованою поведінкою, видами кримінальних злочинів і психопатологічними відхиленнями або хворобою[3].

Відмінними рисами даних особливо тяжких злочинів є планомірність, що включає попередню стадію, фантазії і детальне планування злочину, яке завжди характеризується нанесенням характерних, частіше однотипних ушкоджень, надмірністю насильства і станом афекту. Час, місце і вчинення злочину вибирається відповідно зі своїм йому одному зрозумілим планом [4]. Причому, характерною відмінністю серійного злочинця є вчинення злочину на одинці і без свідків. Частота скоєння злочинів пов'язана з періодом емоційного охолодження, неврозами, психозами, нав'язливим станом. Проміжок часу може становити дні, тижні, місяці і навіть роки. Однак серійні вбивства обов'язково поновлюються. При підборі жертви, на відміну від випадкового перехожого, в маніях, фантазіях серійного злочинця формується своєрідна ілюзія, ідеальний образ, типаж, в відповідних з яким обирається майбутня жертва.

Вимоги закону до юридичного визначення серійності злочину, психічних розладів захворювань, визначень «осудності» «неосудності», прогресування захворювання, наявності психічних аномалій, як обґрунтованих фактів, які вимагають психіатричної експертизи та обґрунтування. Держава у своїй діяльності керується конституційними принципами охорони державного правопорядку. Це і інтереси суспільства і турбота про кожного громадянина. Тому захист громадянина повинен мати загальний, повний і постійний характер. Так, в частотності злочину проти життя, здоров'я, волі, честі, статевої свободи та недоторканості охороняються Конституцією України та ст. 115-156 Кримінального Кодексу України [5].

Тому на етапах досудового і судового слідства, для повноцінної оцінки психічного стану підозрюваного серійного злочинця, в зв'язку з психічними симптомами і синдромами, необхідне якісне проведення судово-психологічної, судово-психіатричної і комплексного судово-психолого-психіатричної експертиз. Правове розуміння проблем осудності і неосудності, застосування заходів кримінального покарання, визначення девіантності поведінки необхідно сформулювати визначивши кримінальні навички, розвиток, динаміку дій, індивідуальний почерк, демонстрацію сили, наявність або відсутність

психічних захворювань і ряд інших експертних питань.

1. Антонян Ю.М., Кудрявцев В.Н. Личность преступника. СПб, Питер «Юридический центр Пресс», 2004, 366 с.
2. Психология террористов и серийных убийц : Хрестоматия. – Мн. : Харвест, 2004.- 400.
3. Балабанова Л.М. Судебная психопатология.- Д: Сталкер, 1998.-432 с.
4. Коржанський М. Й. , Кваліфікація злочинів. Навч. посіб. Видання 2-е. – К. : Атіка, 2002 – 640 с.
5. Пазенок А. С. Права та свободи людини і громадянина: Навч. посіб. – К. 2010.- 176 с.

Гошуляк Юлія Юріївна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
старший викладач кафедри
криміналістики, судової медицини
та психіатрії **Бідняк Г.С.**

КРИМІНАЛІСТИЧНА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

До числа злочинів, які на сьогодні є особливо небезпечними, належать злочини корупційної спрямованості, виявлення й розслідування яких становить особливу складність [1]. Характерним для таких злочинів є високий рівень їх латентності, що пояснюється зростанням «професіоналізму» злочинців, недосконалістю законодавства, тісними «діловими» контактами осіб, які володіють значними грошовими сумами, добутими злочинним шляхом. [2] .

Складність розроблення та ефективного впровадження в практику методики розслідування злочинів корумпованої спрямованості полягає в неоднозначності та наявності певних прогалин та неузгодженостей в положеннях антикорупційного законодавства України, неодноразовому внесенні змін в Кримінальний Кодекс України (далі КК України), а також у відсутності узагальнень слідчої та судової практики.

Під час розгляду досліджуваного питання необхідно з'ясувати сутність криміналістичної характеристики злочинів, термін «криміналістична характеристика злочинів» вперше в середині 60-х років увів до наукового обігу Л.А. Сергеев, який розглядав її як елемент методики розслідування злочинів. Під нею вчений розуміє сукупність взаємопов'язаних чинників, що характеризують особливості способів вчинення і слідів відповідних видів злочинів, об'єкту посягань, обставин, які характеризують учасників злочинів та їх